

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Панов Д.В., гр. Ф-49ск

Науковий керівник – канд. екон. наук, проф. Н.Б. Кашена
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Прибуток є тією категорією, яка найповніше зображає фінансові можливості підприємства та його здатність до розширення фінансово-господарської діяльності. Зрозуміло, що чим більший прибуток, тим більше можливостей з'являється в підприємства для економічного розвитку та покращення й розширення своєї діяльності. Тому предметом пильної уваги практиків і науковців є виявлення причинно-наслідкових зв'язків, їх кількісна оцінка і пошук шляхів максимізації доходів і прибутку при мінімізації витрат підприємства.

На особливу увагу в процесі факторного аналізу прибутку заслуговує оцінка взаємозв'язку «доходи-витрати-прибуток». Найпоширенішим методичним прийомом подібної оцінки є маржинальний аналіз за системою «директ-костинг».

На відміну від традиційного підходу до методики аналізу прибутку, система «директ-костинг» дозволяє більш повно врахувати взаємозв'язки між показниками, які вивчаються, і точніше вимірювати вплив чинників. Вирішальним критерієм цього аналізу є маржинальний прибуток. Знаючи величину маржинального прибутку і постійних витрат, можна розрахувати суму прибутку:

$$П = ЧВР \times (Р_{вп} - Р_{ов. зм.}) / 100 - О_{впост}, \quad (1)$$

де *ЧВР* – чиста виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн;

Р_{вп} – рівень валового прибутку, % до об.;

Р_{ов. зм.} – рівень змінних витрат основної діяльності, % до об.;

О_{впост} – постійні витрати підприємства, тис. грн.

На підставі представленої моделі можна також кількісно оцінити зміни прибутку підприємства під впливом основних чинників, що його формують (чиста виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), рівень валового прибутку і змінних витрат основної діяльності, сума постійних витрат). Ця методика об'єктивно відображає взаємозв'язок між доходом, витратами і прибутком від основної діяльності підприємства, і дозволяє забезпечити пошук внутрішніх резервів його підвищення.